

“Keyfini başkalarının acısından alan, Tiksinelesi spor”

William Cowper, *The Task* (1785)

Her ne kadar şüpheli de olsa bazı hipotezler avcılığın insan türünün diğer hominitlere kıyasla efektif evrilmesinde önemli bir rol oynamış olabileceğini ifade ediyor. [i] Bununla beraber yapılan çeşitli arkeolojik çalışmalar da göstermektedir ki, insanlık tarihinde toplayıcı-avcı topluluklarda yerleşik hayata geçilmesinde ve emeğin evriminde kayda değer bir rol oynamışlardır. Uzun lafın kısası avcılık öyle ya da böyle insanlığın ve gezegenin tarihinde belirli roller oynamıştır. Ancak esas soru bunun devam edip etmeyeceği ve daha da önemlisi bunun devam etmesinin doğru olup olmayacağıdır.

Bazı keskin çizgiler çekerek başlayalım ve daha sonra avcılığın hem dünyada hem de Türkiye özgülünde yarattığı çelişkilere odaklanalım. Öncelikle avcılık, “legal” veya değil her türlü gayrimeşrudur, insanların yaban hayatını kendi arzularını ve zevklerini doyurmak için bu şekilde talan etmesinin ahlaki hiçbir zemini olmadığı gibi gelişmiş teknolojik ekipmanlar ve silahlarla bir hayvanı öldürmenin de ahlaki bir zemini yoktur. Ancak söz konusu içerisinde yaşadığımız sistem olduğunda maalesef hiçbir şey gayri ahlaki bir avuç insanın arzusundan ibaret de değildir, nitekim avcılık her şeyin metalaştığı bir dünyada büyük bir endüstri olmakla beraber doğanın ekonomik bir girdi-çıkıya dönüşmesinin de bir yansımasıdır.

Avcılık bu sistemin aleni bir şekilde ezen ve ezilen uluslara bölündüğünü de gösterir; bugün Afrika ve Asya’da nesli tükenmekte olan hayvanları katlederek poz veren “beyaz” turist aynı zamanda bu sistemin bir teşhididir de. Avcılık aynı şekilde güçlü bir kültürel asimilasyon elemanı da olabilir; Amazon Ormanlarında, ormansızlaştırma ve zorla yerinden etme ile karşı karşıya kalan çoğu yerli topluluğu bölgelerindeki kültürel olarak da önemli yaban hayvanlarının hedef haline gelmesiyle de bir asimilasyon sürecine itilmiştir; yine aynı şekilde bugün Dersim’de katledilmeye çalışılan, köylülerin nöbetleşe korudukları Dağ Keçileri de faşist rejim için sadece ekonomik bir girdi değil bilahare Alevilik inancının kutsal kabul ettiği bir hayvanı da aleni hedef göstermekte, her fırsatı Türkiye’nin ezilen kimliklerine, uluslarına karşı bir baskı aracı olarak kullanmaktadır.

Avcılıktan bahsettiğimiz zaman burada temelde imlediğimiz mesele biyoçeşitlilik ve beraberinde ekoloji alanındaki bir tartışmadır. Fakat bunları tartışmaya açmak beraberinde başka soruları ve tabii ki onlara verilmesi gereken cevapları da içerecektir. **İnsan besin piramidinin tepesinde değil midir? Güçlü olan haklı mıdır? Hayvanlar bizim için**

“yaratılmamışlar” mıdır? Biyoçeşitlilik neden bu kadar önemlidir? Hayvanlar ve yaban hayatı insanların kişisel ve özel mülkleri değil midir? Peki insanlık doğanın hakimi değil midir ya da zaten komünist bir devrimle doğanın hakimi olmayacak mıdır?

Besin Piramidi: Bir Düşünüş Biçimi

Evrim bizleri ereksel bir şekilde mükemmellik noktasına getirmiş, “güçlü olan kazanır” mottosuna uygun olarak doğal seçimle insan türü şu an bulunduğu yere gelmiştir. Bu özetleştirilmiş bakış açısı indirgemeci bir sosyalbiyolojik ve sosyal-Darwinist düşünce biçimini yansıtır; ontolojik olarak gen bireyden, birey ise toplumdan üstündür, nitekim aslında gen de bencildir. Nitekim bu teorilere göre erkeğin kadından üstün bir konumda olduğu, toplumun ezenler ve ezilenler olarak bölünüyor olması da pek tabii “doğal” bir durumdur. Peki gerçekten öyle midir? Aslına bakılacak olursa hayır, değildir; **biyolojik ve toplumsal unsurlar iki ayrı alanın ya da bir edimin iki ayrılabilir bileşeni değildir, aksine bu iki unsur diyalektik bir biçimde ve zorunlu olarak birleştikleri gibi evrim bilimine “mükemmel tasarı” arayan yaratılışçı ve erekselci düşünce biçimleriyle bakmakta bir o kadar bilim karşıtıdır.** Ancak bu düşünüş biçimi ve dünya görüşü pek de şaşırtıcı değildir. Kapitalizmin genel işleyişine dair pek çok teori ve hipotez öyle ya da böyle ampirik bilimlere de eklenilene çalışılmıştır. Fayda-zarar analizlerinden, oyun teorisine kadar pek çok kavram “insan doğası”, “toplumun doğal işleyişi” gibi mefhumları desteklemek için, ve en çok da kapitalizmin temel dinamiklerinden ve çelişkilerinden ötürü açığa çıkan bir dizi baskıyı ve zulmü gizlemek için kullanılmıştır.

“Besin piramidinden en tepeye çıkmak için mücadele etmek”, “köpek köpeği yer”, “büyük balık küçük balığı yutar” gibi sistemin acımasız rekabet nosyonunu ön plana çıkartan kavramsallaştırmalar aslında bu gibi problemlili ve indirgemeci bir epistemolojinin veçheleridir. İnsanı doğanın ve diğer canlıların hakimi olarak görerek dünyayı baskılardan ve köleleştirici zincirlerden kurtarmaya yönelik bir mücadele kendi içerisinde derin çelişkilere sahiptir. **Doğru bir komünist bakış açısı ise insanlığı dünyanın doğal bekçileri ve yaban hayatının koruyucusu olarak görür.**

Güçlü Olan Haklı Mıdır?

Hayır değildir. **Güçlü olanın haklı olduğunu düşünmek problemlili bir epistemolojiden kaynaklanır; örneğin kimlik siyasetlerinin veya rölativistlerin epistemolojisi gibi problemlili düşünüş biçimleri de dahil olmak üzere içerisinde yaşadığımız sistemde işler ham güç ilişkilerine çekilmeye çalışılır ancak bir şeyin verili bir anda doğru olup olmadığına karar vermek ve şeyleri anlamak için temel unsur gerçekliğin ve**

hakikatin objektif olmasıdır. Meseleyi kısaca derinleştirelim, Bob Avakian'ın bu meseleye dair yazdıklarına bakalım:

“Ancak daha önce söylenen bir şeye dönecek olursak aslında objektif realite diye bir şey vardır ve hakikat asıl objektif realiteye denktir ya da onun doğru bir yansımasıdır. Doğru dediğimiz şey budur. Evet hiç kimse hiçbir zaman her şey hakkında tüm doğruları bilemez, her zaman için bir konu hakkında doğru olduğunu düşündüğümüz şeyin tam olarak doğru olmayabileceği ya da hatta tamamen yanlış olabileceği fikrine açık olmalıyız. Ancak agnostik değiliz ve olmamalıyız: “Canım kim bilebilir neyin doğru olduğunu, reel dünya hakkında aslında hiçbir şey söyleyemezsiniz!” Hayır. Biz reel dünyadan yola çıkarız, reel dünyayla etkileşim halindeyizdir, fikirlerimizi reel dünyada test ederiz ve bundan kanıtlara ve senteze dayanan, ortaya çıkan realiteden örnek çıkaran ve biriken kanıtlardan tanımlanabilecek bilimsel sonuçlar çıkarırız. Bu bizim ısrarla üzerinde durmamız gereken bir noktadır.” [\[ii\]](#)

Ne içerisinde yaşadığımız gezegenimiz ne de onu paylaştığımız canlılar doğaüstü bir güç tarafından yaratılmamışlardır, gezegenimizin oluşmasından, amfibik türlerin evrimleşmesine, gezegenimizin mevcut biyoçeşitliliğine ulaşması süreci; zorunluluk ve rastlantısallık arasındaki diyalektik ilişkinin, hareket halindeki maddenin neden-sonucunun ve zıtların birliğinin (*die beiden Hauptgegensätze*) süregiden ilişkisinin birer sonucudurlar. Şunu söyleyebiliriz ve söylemeliyiz de; evrimsel süreç bir çeşit mükemmelliğe ilerlemenin

bir sonucu olmadığı **gibi insanın verili konumu onu objektif olarak doğanın hakimi yapmaz, yapmadığı gibi aksine insanın verili konumu ve insan bilinci dünyayı yorumlamak ve değiştirmek için, hareket halindeki maddeyi anlayabilmek için özneye ciddi anlamda sorumluluklar da yükler.**

Avcılık Doğayı Nasıl Tahrip Ediyor?

Yazımızın başında üzerinde durduğumuz meselenin ekolojik boyutlarından da bahsetmekte yarar var. Dünya Doğayı Koruma Vakfı'nın (WWF) yayınladığı *Yaşayan Gezegen Raporuna* göre 1970 yılından günümüze omurgalı tür popülasyonu %68 oranında azalmış ve yine aynı rapora göre artık dünyamızın memeli ve kuş biyokütlesinin %90'unu evcil hayvanlar oluşturuyor. Günümüzde karaların %75'i ve denizlerin %60'ı insan eliyle değiştirilmiş durumda; bu inanılmaz bir yıkım, nitekim gezegen tarihinde insan eliyle bu kadar baskın değişiklikler hiçbir zaman yaşanmadı. Yaşayan Gezegen Raporu bir başka çarpıcı hakikate de işaret ediyor: yaşadığımız salgın da dahil olmak üzere pek çok yaban hayatı kökenli zoonoz (hayvandan insana bulaşan hastalıklar), insanla yaban hayatı arasındaki problemlili ilişkiye dayanıyor (avcılık, yaban hayvanı pazarları, canlı hayvan pazarları, ormansızlaştırma vb.).[\[iii\]](#)

Bütün bunların yanında süregitmekte olan madencilik ve enerji santrali faaliyetleri de yaban hayatını inanılmaz ölçülerde kırılanlaştırıyor. Peki Türkiye özgülünde mesele ne kadar ciddi? Hayvan Hakları İzleme Komitesi'nin (HAKİM) elindeki verilere göre Türkiye'de kayıtlı avcı sayısı 300 bine yaklaşmış durumda bunların aktif olanlarının sayısı ise 219 bin 492. [\[iv\]](#) Resmi verilere göre bu verilerin açıklandığı 2019 yılında 4 bin 255 yaban hayvanı öldürüldü, bu çok yüksek bir rakam olmakla beraber aktif avcı sayısının hacmi göz önünde bulundurulduğunda resmi veriler hakikati yansıtmıyor gözükmektedir. Yine bir başka çarpıcı hakikat ise kapitalizm altında doğanın, içerisinde yaşayanlarla beraber alabildiğine metalaştırılmasıdır, Türkiye'de ikiye ayrılan bir "avcılık ekonomisinin" varlığından söz etmek mümkün; "legal" öldürmeye (av turizmi, avcılık belgesi harcı) dayanan yasal avcılık ve kesilen cezalara dayanan kaçak avcılık. Resmi verilere göre yıllık 74 milyon TL'lik bir gelir kapısından söz ediyoruz ancak bu veriler sadece HAKİM'e gönderilmiş veriler, kayıtlı ve aktif avcı sayılarının işaret ettiği hakikat ise daha farklı. Sonuç olarak Türkiye'de her yıl 3000'i aşkın yaban hayvanı izinli bir şekilde katledilirken, 5000'e yakını ise kaçak yollarla katlediliyor. Nitekim bu yaşadığımız coğrafyanın biyoçeşitliliği için kritik bir öneme sahip. Örneğin kritik durumdaki alageyik popülasyonunun eksikliği %99,5 iken Dağ Keçilerinin popülasyon eksikliği %96 seviyesinde, kızıl geyiklerin popülasyon eksikliği ise %94, üstelik bu türler hala "av turizmine tabi türler" listesinde yer alıyorlar.[\[v\]](#) Peki biyoçeşitlilik denen kavram neden önemlidir?

Biyçeşitlilik

Gezegelimizdeki hayatın genişliği ve bunun biyolojik çeşitliliğine kısaca biyoçeşitlilik denir. Dünyada çöller, yağmur ormanları ve mercan resifleri gibi çok farklı ekosistemler bulunuyor ve bizler bu ekosistemlerin içerisinde dünyayı muazzam bir bitki, hayvan ve mikroorganizma çeşitliliğiyle paylaşıyoruz; ve bütün bunlar biyoçeşitliliği oluşturuyorlar. Gezegelimizde insanlar tarafından tüketilen gıdaların %75'i sadece 12 bitki çeşidinden gelirken dünya popülasyonunun tükettiği hayvansal gıdaların %90'ı 15 türden geliyor; çarpıcı hakikat ise bu 27 türün işin arka bahçesinde bilmediğimiz yüz binlerce tür olmadan yaşayamayacak olmaları. Örneğin Avrupa Birliği sınırları içerisinde yetişen 264 mahsulün %80'i polenleşme için böceklere ihtiyaç duyuyor. [vi] Biyoçeşitlilik insanların sağlığı için de kritik öneme sahip, insanlık tarihinde gerçekleşen pek çok tıbbi keşif; bitkilerin, hayvanların ve mantarların incelenmesine dayanırken özellikle dünyada bilinen türlerin yarısına ev sahipliği yapan yağmur ormanları anti-kanserojen bitkilerin %70'ine ev sahipliği yapıyor, astım ilaçları için kullanılan theopylline kakao ağaçlarından gelmekte, yani biyoçeşitlilik hem güncel tıp için hayati bir rol oynamakla kalmıyor ama ne zaman bir tür yok olursa veya ne zaman genetik çeşitlilik bozulursa insanlık da potansiyel bir aşından veya ilaçtan bir adım daha uzaklaşıyor. Biyoçeşitliliğin korunması ekosistemlerin fonksiyonu açısından da önemli, ekosistemlerin fonksiyonel çalışmaları gezegen ölçeğinde havayı ve suyu temizliyor, ürün yetiştirmek ve süregiden döngüyü devam ettirmek için sağlıklı topraklar sağlıyor. Ancak her şeyin ötesinde biyoçeşitliliği zarar görmemiş bırakmak doğal evrimsel süreçlerin devamlılığı demek, ki bu insan yaşamının sonluluğunun yanında üzerimize düşen en büyük görev olarak ağırlığını hissettiriyor.

Bütün bu kriz ve her türlü sömürü ağının bitmesi mümkün, ancak çözüm acınası reform önerileriyle gelemeyiz, insanlığın, diğer türlerin ve bütün gezegenimizin gerçek bir devrime ihtiyacı var. Çünkü :

“Çevre krizine, kapitalizmin sahip olduğu, doğanın yalnızca büyümeyi besleyen bir araç olduğu şeklindeki mantık -doğayı metalaştıran (onu alınıp satılan bir nesneye dönüştüren) mantık- yol açıyor. Bu sonuç korkunç derecede yıkım yaratmakta ve insanlığı ahlaki anlamda yoksullaştırmaktadır. Doğa hakkındaki komünist yaklaşım ise, tersine, insanlığı doğal dünyanın bekçileri ve vahşi yaşamın koruyucuları olarak görür. Gerçekliğin tümünün anlaşılmasına yönelik bilimsel bir yaklaşıma dayanır. Bu yaklaşım, doğal dünyanın değerli görülmesini, onun harikalarından haz almayı, karmaşıklığından büyülenmeyi ve onun bize öğretebileceği her şeyden öğrenme arzusunu savunur. Fakat bu yaklaşım sadece ahlaki anlamda daha iyi bir yaklaşım değildir. Bu, insanlığın doğayla olan ilişkimizi dönüştürmek için -hayatta kalabilmemiz ve gelecekteki komünist dünyanın parçası olarak bu gezegende doğayla birlikte yaşamamız için- ihtiyaç duyduğu yaklaşımdır.” [vii]

Çünkü ancak gerçek bir devrim nezdinde kurulabilecek olan sosyalist bir iktidar içerisinde ekonomik faaliyetin daha geniş maliyetleri ve kazançları bir bütün olarak toplumun kaygısı haline gelebilir. Ancak sosyalist bir ekonomide, gelişmenin doğurduğu çelişkiler ve sorunlar derin surette analiz edilebilir ve toplumun bütün birimleri ve düzeyleri doğaya karşı hassas bir hale gelebilir. Büyümenin bilinçli olarak planlanması ve düzenlenmesi, ekosistemlerin korunması ve muhafaza edilmesi böylelikle sağlıklı gelecek nesiller için sağlıklı bir gezegen ancak sosyalist planlamayla mümkündür.

Kapitalizmin dur durak bilmeyen acımasız genişlemesine ne insanlar, ne gezegeni paylaştığımız diğer türler ne de gezegenimiz mahkumdur. Bugün bütün bu problemleri düşünüş biçimleriyle mücadele edebilmek eşliğinde olduğumuz varoluşsal krize dur diyebilmek için ihtiyacımız olan şey *devrimdir, daha azı değil!*

[i] Avcılık hipotezi paleantropologlar tarafından ortaya atılmış avcılığın insan evriminde onu diğer hominit atalarından daha nitelikli bir yere koyduğunu ifade eden hipotezdir.

[ii] <http://yenikomunizm.com/epistemoloji-ve-ahlak-objektif-realite-ve-rolativist-safsata/>

[iii] WWF Yaşayan Gezegen Raporu

[iv] <https://www.evrensel.net/haber/377016/hakim-avcilik-da-av-turizmi-de-yasaklanmali>

[v] WWF Yaşayan Gezegen Raporu

[vi] Veriler ve biyoçeşitlilik için daha derin bir tartışma için bkz. : <https://www.treehugger.com/why-biodiversity-big-deal->

[vii] <http://yenikomunizm.com/gezegenimizim-yagmalanmasi-cevre-krizi-ve-gercek-devrimci-cozum/>